

"Jer osamdesete su
bile godine..."

Dragan Malnar, prof.
OŠ Kraljevica, Kraljevica

Povijesna perspektiva

"Koncept povijesne perspektive omogućuje učeniku da sagleda prošlost vodeći računa o vremenskom i društvenom kontekstu razdoblja koje proučava. Razvijajući povijesnu perspektivu, učenik će identificirati vrijednosti, vjerovanja i prakse pojedinaca i zajednica u različitim razdobljima i razlikovati ih od onih u današnjici. Također će odrediti u kojoj je mjeri pojava ili proces iz prošlosti reprezentativan za mnogobrojne pojedince i/ili skupine u prošlosti. Na višoj razini školovanja učenik će moći objasniti utjecaj sadašnjosti na tumačenje događaja u prošlosti te kakvu su važnost određena pojava ili proces imali za ljude u prošlosti, a kakvu za nas danas." - preuzeto iz kurikuluma povijesti

Osamdesete....

- Razdoblje političke i gospodarske krize
- Nedostajale su najobičnije potrepštine, ali u mnogim razgovorima se zna provlačiti teza kako se tada živjelo bolje
- Mnogi od nas su barem dio svoga života proveli u tom razdoblju te nas vežu bolja ili lošija sjećanja
- Idoli naše mladosti, glazba koju mnogi od nas slušaju je iz tog razdoblja

Način obrade ove školske godine..

- grupni rad učenika na već pripremljene povijesne izvore koji su vezani uz život u SFRJ u osamdesetim godinama
- Učenici su podijeljeni u 5 grupa
- Svaka grupa ima 20-ak minuta za zadatke i pripremu
- Trajanje: 2 školska sata (moglo bi se možda "odraditi" i 1 školski sat, ali im često bude ova tematika zanimljiva jer im je djelomično poznata (obiteljska sjećanja i sl). pa se u 2 sata to napravi opuštenije
- Izlaganje učenika može se "pojačati" i video isječcima sa youtubea i sl. stranica

Vrijeme obrade:

- svibanj, pri obradi cjeline o Hrvatskoj u "drugoj" Jugoslaviji
 - POV OŠ E.8.1.
 - Učenik ocjenjuje**
 - kreativno ljudsko djelovanje i stvaralaštvo, položaj vjerskih zajednica u pojedinim društvima u 20. Stoljeću

Razrada ishoda:

Učenik:

- opisuje odnos totalitarnih režima prema umjetnosti, religiji, kulturi i sportu
- izdvaja obilježja umjetničkih pravaca i stilova u 20. Stoljeću.

SADRŽAJI ZA OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Umjetnost, religija, kultura i sport u 20. i 21. stoljeću.

Materijali za grupni rad

- 5 grupa sa 3-4 učenika
- svaka grupa radi na jednom izvoru te odgovara na pitanja koja su im unaprijed pripremljena
- slijedi izlaganje svake grupe od desetak minuta koje se nekad produži ako su učenici zainteresirani te daju svoja dodatna zapažanja

U unutarnjem političkom životu Tito je bio neprikosnoveni vođa, slavljenje kojega je stvorilo kult ličnosti. Uvijek je pronalazio ljude koji su ga podržavali i koji su mu se dodvoravali. Vješto se koristio partijom, policijom i obavještajnom službom za učvršćivanje svoje vlasti.

Kao predvodnik pobjedničke antifašističke borbe Tito je uživao veliki ugled u međunarodnim razmjerima. Taj mu je ugled posebno porastao kad se suprotstavio Sovjetskom Savezu. Bio je cijenjen u Pokretu nesvrstanih, u kojem je zauzimao čelnu poziciju.

Što se tiče gospodarskih pitanja, Tito za njih očito nije pokazivao interes, a niti je imao potrebnu spremu da se njima ozbiljno bavi. Zato se prema gospodarstvu odnosio površno. Gospodarska rješenja su osmišljavali njegovi suradnici, a on ih je najavljivao i svojim autoritetom nametao.

Hrvoje Matković, *Povijest Jugoslavije*, 2. izdanje, 2003., str. 384.

Povijesni izvor o Titu

Pitanja uz povijesni izvor:

Na koji način je Tito stvarao kult ličnosti u Jugoslaviji?

Koje su bile posljedice Titovog kulta ličnosti za Jugoslaviju?

Kako je Titova uloga u Pokretu nesvrstanih utjecala na njegovu reputaciju u inozemstvu?

Kako se danas gleda na Titov režim u Jugoslaviji?

Koje su bile prednosti i mane Titove vanjske politike?

Školski predmeti

Domaćinstvo

Nekoć davno imali smo u osnovnim školama nastavni predmet zvan Domaćinstvo. Učilo se na njemu šivati, krojiti, učilo se o vrstama tkanina, o njihovom pranju, održavanju. Na domaćinstvu sam iskrojila prema kroju i sašila, na šivaćoj mašini, sve s patent zatvaračem, jednu haljinu. U osnovnoj školi, da. Učili smo na satovima prišivati dugmad. Ako si htio dobiti ocjenu odličan, dugme je trebalo biti tako prišiveno da svi ubodi iglom budu na jednom mjestu. Nakon tkanina, šivanja, vezenja i prišivanja patent zatvarača i dugmadi, na red je bilo došlo i kuhanje na nastavi Domaćinstva. Pekle su se palačinke, kuhala se riža, puding, pripremala jaja na tisuću i jedan način. Svatko je imao priliku probati pripremiti neko jednostavno jelo. Smjelo se boraviti u školskoj kuhinji i kuhati. Slagali su se jelovnici, učilo se o namirnicama i njihovim nutritivnim i kalorijskim vrijednostima.

Tehnički odgoj

Nekoć se tehnička kultura zvala Tehnički odgoj i imala je satnicu tri sata tjedno. Veći dio te satnice bio je praktičan rad. Pililo se, kuckalo, rezalo, bušilo. Radili smo u toj našoj 'školi za život' kućice za ptice, ukrasne noćne svjetiljke kojima smo sami radili jednostavan strujni krug, učili smo kako promijeniti utičnicu ili sklopku, na foto-grupi smo izrađivali crno-bijele fotografije. Na Tehničkom odgoju rastavljali smo stare kućanske aparate kako bismo vidjeli kako i od čega su sastavljeni, učili smo raditi sitne popravke.

Gordana Foder, Nekad je zaista škola bila za život, ali svi znamo u što se pretvorila, varazdinski.net.hr; objavljeno 26. kolovoza 2019. godine.

Pitanja vezana uz odlomak o Domaćinstvu

- Kako se uloga predmeta Domaćinstvo u osnovnim školama promijenila kroz vrijeme?
- Kako je uloga žene u društvu u prošlosti bila povezana s praktičnim vještinama koje su se učile na Domaćinstvu?
- Koje su bile praktične vještine i znanja koja su se stekla na predmetu Domaćinstvo?
- Kako nedostatak praktičnih vještina i znanja o kuhanju, šivanju i održavanju domaćinstva može utjecati na pojedince i obitelji?

Posljednje pitanje mi je pokazalo njihov potpuno drugačiji pogled na svijet. Kuhanje ne smatraju važnim jer postoji Wolt, Glovo, shopping centri....

Pitanja vezana uz odlomak o Tehničkoj kulturi (odgoju)

- Koje su se vrste alata i materijala koristili na ovom predmetu?
- Koje su vještine mogli svladati učenici/učenice?
- S kojim poteškoćama i izazovima su se suočavali nastavnici i učenici na predmetu tehničke kulture/odgoja u prošlosti?
- Izradi usporednu tablicu u kojoj ćeš prikazati što se na TEHN. obrađivalo u osamdesetima, a što obrađujete danas?
 - Napomena: ovdje je uglavnom prevladavalo mišljenje učenika kako je prije nastava TK bila zanimljivija jer se stalno nešto konkretno i životno radilo (slično kao i u slučaju Domaćinstva). Isticali su kako bi puno manje trošili na plaćanje majstora jer bi sami znali popraviti neke sitnije kvarove...

Olimpijske igre u Sarajevu 1984.

Sarajevska olimpijada obilježila je ne samo taj grad, nego i Bosnu i Hercegovinu, ali i čitavu Jugoslaviju. Sarajevska kandidatura, potkrijepljena isključivo planovima, entuzijazmom ljudi i dobrim lobiranjem, ali ne i konkretnom infrastrukturuom ili novcem, bila je specifična jer je uključivala održavanje svih sportskih natjecanja i kompletnih Igara u krugu manjem od 25 kilometara.

Hrvatska klizačica Sanda Dubravčić upalila je olimpijski plamen na stadionu Koševo i označila početak XIV. Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu i okolnim planinama. Za Jugoslavena, koji su u Sarajevu imali 72 natjecatelja, sportski simbol Olimpijskih igara bio je slovenski skijaš Jure Franko. Slovenski skijaš Bojan Križaj je razočarao, a medalje su očekivane i od skijaša Borisa Strela i skakača Primoža Ulage. Na kraju je u veleslalomu srebro i prvu jugoslavensku zimsku olimpijsku medalju osvojio upravo Franko, koji je nosio jugoslavensku zastavu na otvaranju Igara. Na dodjeli medalja dočekali su ga s natpisom „volimo Jureka više od bureka“. Apsolutno je sve u gradu bilo podređeno organizaciji najvažnijeg sportskog događaja u povijesti Jugoslavije.

Procjenjuje se da je natjecanja uživo pratilo ukupno 646.000 gledatelja, a odgledalo oko dvije i pol milijarde gledatelja. Bile su to i službeno najbolje organizirane Zimske olimpijske igre u dotadašnjoj povijesti.

Pitanja:

- Koje su prednosti i mane Sarajeva kao domaćina u usporedbi s drugim gradovima koji su se kandidirali?
- Zašto je Jure Franko postao važan sportski simbol za Jugoslavene tijekom Olimpijade?
- Koje su bile ekonomske i društvene posljedice igara za Jugoslaviju?
- Je li došlo do porasta popularnosti zimskih sportova nakon igara, pogotovo u republikama gdje su se oni tradicionalno manje prakticirali? - ovo im se pokazalo kao dosta teško pitanje pa nisu mogli zaključiti kako je skijanje bilo "slovenski" sport do pojave Kostelića :)
- Koristeći se internetom pronađi što se dogodilo sa borilištima, stadionima i sl. Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini.

Koncert "Prljavog kazališta" na Trgu bana Jelačića

Učenicima je pripremljen sljedeći tekst:

"Koncert Prljavog kazališta koji je održan 17. listopada 1989. godine na Trgu Republike u Zagrebu, bio je finalni nastup turneje za album "Zaustavite Zemlju" (1988.) na kojem se našla i pjesma "Mojoj majci (Ruža hrvatska)", a koju je Houra napisao u spomen na preminulu majku, premda se već tada spekuliralo da ju je posvetio junakinji "Hrvatskog proljeća" (1971. godine) Savki Dabčević-Kučar koja će na prvim demokratskim izborima predvoditi Koaliciju narodnog sporazuma.

Zbog stihova "zaspala je zadnja ruža hrvatska" pjesma postaje sinonimom "buđenja zatomljenog hrvatstva" pa je ponajviše zbog nje na zagrebački Trg Republike došlo, teško je reći točno koliko, ali između 100.000 i 150.000 ljudi. Formalno, taj je nastup Prljavaca održan pod imenom "Voljenom gradu", a kasnije je dobio i nadimak "zabranjeni koncert" iako mu je sponzor bio Benston, jedan od tadašnjih, kako bi se reklo danas, brendova Tvornice duhana Zagreb.

U Poletu su ga nazvali "koncertom za dvjesto tisuća i jednog Hrvata". Onaj jedan bio je ban Josip Jelačić, čiji spomenik još nije bio vraćen na Trg Republike. Vjerojatno znate, jer pričao je Houra o tome, tadašnja *milicija* dobila je naređenje da isključi razglas i time onemogući održavanje koncerta koji službeno nije bio zabranjen. ".Jedna od najpoznatijih pjesama zagrebačke rock grupe Prljavo kazalište je pjesma „Mojoj majci“, koju je vođa grupe Jasenko Houra napisao nakon smrti majke. No, ova pjesma postala je ranih 90-tih godina 20. stoljeća hrvatska budnica."

"Mojoj majci"

- Pročitaj riječi pjesme:

*"U njenu sobu, uđem tiho, tiho baš na prstima
bojim se da ne zalupim glasno vratima
zaspala je zadnja ruža Hrvatska.*

*I tek sad, kad te nema tko će jutrom da me budi
i tek, sad kad te nema dobro znam
ti si bila zadnja ruža Hrvatska.."*

Koncert na trgu - fotografija

Pitanja o koncertu "Prljavaca"

- U kojim povijesnim i političkim okolnostima je održan koncert "Prljavog kazališta"?
- Kakva je bila uloga koncerta u buđenju i jačanju nacionalne svijesti?
- Vežu li se uz navedeni koncert neke kontroverzne odluke tadašnjih vlasti?
- Kako se značenje pjesme "Mojoj majci" mijenjalo tijekom vremena?
- Možeš li pažljivijim gledanjem fotografije pronaći neki simbol Hrvatske koji je tada bio zabranjen? *NAPOMENA: učenici mogu pažljivijim zapažanjem uočiti grb "Dinama" sa šahovnicom*

Umjesto zaključka:

većini učenika je zainteresirano radila na ovim materijalima

često su svoja izlaganja nadopunjavali sa nekim stvarima koje su čuli od starijih ukućana

ova generacija je prva generacija u kojoj rijetko tko od njih zna za "Prljavo kazalište", "Parni valjak", "Zabranjeno pušenje", "Azru"....

nekima je i dalje veliki problem čitanje s razumijevanjem, a posebno im je teško ako trebaju svoju misao uobličiti u par rečenica

Definitivno su generacija koja sebi "sortira" i pamti samo one podatke koji im odgovaraju, ostale jednostavno zaboravljaju...